Α' ἔτος 14 Ἰανουαρίου 1897 Ἀριθ. 7

ΠΑΙΔΕΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΤΡΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ
ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΠΡΟΟΔΟΥΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΤΑΣ ΑΝΑΓΚΑΣ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΧΑΡΙΝ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣΣΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ
ΤΗι ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ ΠΟΛΛΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ ΛΟΓΙΩΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐσωτερικοῦ . . . . δρ. 6
Ἐξωτερικοῦ . . . φρ. χρ. 7

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Β. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ
Πᾶσα αἴτησις καὶ συνδρομὴ ἀποστέλλεται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν.

Τιμὴ ἑκάστου φύλλου λεπ. 20.

ΓΡΑΦΕΙΑ "ΠΑΙΔΕΙΑΣ,,
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
40—Ὁδὸς Σταδίου—40

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. — Α'. Γενικὸν Μέρος. α') Λύσις τοῦ πρώτου παιδαγωγικοῦ ζητήματος τῆς κατ' οἶκον ἐργασίας.— Ἐκθέσεις. — Συζητήσεις.—Γνῶμαι. Ἔκθεσις τοῦ κ. Διαούρτη. — β) Παιδαγωγικὸν θέμα. — Β'. Διδακτική — α) Γλωσσικά. —α' κύκλου.—Ἀσκήσεις. — Ἀντιγραφὴ ὁμοιοκαταλήκτων. —Ὀδηγίαι — β' κύκλος.—Ἐπαναλήψεις.— Ὀνόματα πραγμάτων. — Γυμνάσματα.—Ἀσκήσεις. — Ἐφευρέσεις κλ. — Γ' Ἀριθμητική.—Πρόγραμμα τοῦ ὅλου ἔτους.—Ἀνάπτυξις αὐτοῦ. — Μόρφωσις τῶν χιλιάδων. — Προβλήματα.—Ἀσκήσεις.—γ) Φυσιογνωστικά.—Περὶ οἴνου.(—Βλάστησις ἀμπέλου κλ.—Περὶ τρυγητοῦ.—Κατασκευὴ τοῦ οἴνου.—Μεταγγίσεως κλ. — Κολλάρισμα. — Εἴδη οἴνου. — Παρατηρήσεις καὶ πειράματα. — Ἐπισκέψεις κλ. — Γ' Ποικίλα. — Δ'. Ἀλληλογραφία.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ

α'

ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ Α' ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. — ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Πρέπει νὰ δίδηται ἐργασία γραφικὴ κατ' οἶκον εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ τετραταξίου σχολείου; Ἐὰν εἶνε ἀνάγκη νὰ δοθῇ, ὁποία τις πρέπει αὕτη νὰ εἶνε καὶ πόση εἰς ἑκάστην τάξιν.[1])

Πάντες πιστεύομεν ὅτι θὰ συμφωνῶσι μεθ' ἡμῶν ὅτι ζητήματα ὑψίστου διαφέροντος λύονται διὰ τῆς συζητήσεως καὶ διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς κοινῆς σκέψεως. Ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων ἐπικαλουμένη ἡ «Παιδεία» τὴν κοινὴν σύμπραξιν τῶν παρ' ἡμῖν διδασκάλων, παιδαγωγῶν καὶ λογίων, προτίθεται, ἵνα οὕτω διευκρινιζομένων τούτων, ἐν τῷ μέλλοντι μείζων προσδοκᾶται ἡ ὠφέλεια. Διὰ τῆς τοιαύτης συζητήσεως δύνανται νὰ καρπῶνται οὐ μικρὰ καὶ οἱ πρωτόπειροι τῶν διδασκάλων καὶ νὰ ἀποφεύγωσι τὰ πειράματα πρὸς βλάβην, ἐννοεῖται, τῶν δήμων, εἰς οὓς διδάσκουσι.

Τοιαῦτα ζητήματα ἀλλαχοῦ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συζητοῦνται εἰς γενικὰς, ἢ τοπικὰς συνόδους τῶν διδασκάλων ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῶν ἐπιθεωρητῶν, ἢ εἰς σωματεῖα διδασκάλων, ἢ καὶ διὰ τῶν παιδαγωγικῶν ἐφημερίδων καὶ οὕτω κατορθοῦται, ἵνα ἐν ἐγρηγόρσει διατελῶσι πάντοτε οἱ περὶ τὴν ἀγωγὴν ἀσχολούμενοι καὶ νὰ μὴ ἐπέρχηται καὶ εἰς τὸν σπουδαιότατον τοῦτον κλάδον ἡ σῆψις, ἡ νέκρωσις, ὁ θάνατος. Ἐπειδὴ ὅμως παρ' ἡμῖν δυστυχῶς σύνοδοι εἰσέτι τοιαῦται δὲν κατηρτίσθησαν, δύναται ἡ συζήτησις πάντων τούτων διὰ τῆς Παιδείας νὰ γίνεται.

Δυστυχῶς ὅμως ἐπὶ δύο ὁλοκλήρους μῆνας ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ φυλλαδίου ἀναμένοντες δὲν ἐλάβομεν, ἢ δύο μόνον ἐκθέσεις μίαν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ μὲ ψευδώνυμον Ρώσσου ἐξελληνίζοντος καὶ τὴν ἑτέραν παρὰ

1) Ἴδ. σελ. 4.

τοῦ ἐν Ἰτέᾳ πρωτοβαθμίου δημοδιδασκάλου κ. Διαούρτη.

Ὁ ἐξελληνίζων Ρῶσσος βραχύτατα λύσας τὸ ζήτημα, ἐκ τοῦ προχείρου φαίνεται, ἐχάραξεν ὀλίγας γραμμάς, δι' ὧν ἀπαντᾷ καταφατικῶς. Παραδεχόμενος δηλ. τὴν κατ' οἶκον ἐργασίαν, φρονεῖ, ὅπως καὶ πλεῖστοι τῶν παρ' ἡμῖν παιδαγωγῶν, ὅτι εἰς τὴν Β'. καὶ Γ'. ἀρκεῖ ἡ ἐκ τοῦ βιβλίου ἀντιγραφή, ὡς καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ καὶ τἀνάπαλιν προτάσεων ἀντιγραφὴ καὶ πάλιν, καὶ ἡ διόρθωσις ἐσφαλμένου τονισμοῦ λέξεων· εἰς δὲ τὴν Δ' προσέτι ἐκθέσεις ἰδεῶν, ἐπιστολαὶ καὶ διάφοροι λύσεις ἀναμίκτων προβλημάτων. Ἡ ἐργασία ὅμως προσθέτει, δέον νὰ εἶνε τοιαύτη, ὥστε εὐκόλως καὶ εὐχαρίστως νὰ τελῇ αὐτὴν ὁ μαθητής.

Ἀλλ' ἂς ἐπιτρέψῃ ὁ ἐξελληνίζων Ρῶσσος τῇ Παιδείᾳ νὰ παρατηρήσῃ αὐτῷ, ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας, ἣν ὁρίζει τὰ ἑξῆς. Ὁποία ἡ ὠφέλεια ἡ ἐκ τῆς ἀντιγραφῆς προκύπτουσα; Ἐλαχίστη καθ' ἡμᾶς· διὰ τῆς ἀσυνειδήτου ἀντιγραφῆς τεμαχίου τινος, ἔστω καὶ ἐκλεκτοῦ, ἐνδεχόμενον νὰ συνειθίσῃ νὰ ὀρθογραφῇ λέξεις τινας καίτοι καὶ τοῦτο εἶνε ζήτημα, διότι, ἐὰν λέξις τις ἐκ τῶν προτέρων δὲν γραμματισθῇ, δὲν συζητηθῇ, δὲν μελετηθῇ, δὲν ὑπαχθῇ εἰς κανόνα ὁμοίων, δυσκόλως δύναται νὰ διεισδύσῃ εἰς τὴν συνείδησιν καὶ μάλιστα, ὅταν δὲν κινῇ τὸ ἐνδιαφέρον· ἄλλως τε, ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι πρέπει νὰ δίδηται κατ' οἶκον ἐργασία, ἡ ἐργασία δέον νὰ προκύπτῃ ἐκ τῆς ἰδίας αὐτενεργείας τοῦ μαθητοῦ. Ἔπειτα φρονεῖτε ὅτι διὰ μόνων τούτων τῶν μέσων, ἅτινα προτείνετε δύναται ὁ μαθητὴς νὰ γράψῃ ἔκθεσιν πάραυτα κατὰ τὴν Δ'. τάξιν; Ἡ πεῖρα δυστυχῶς τοῦτο παριστᾷ ἀδύνατον· διότι, ὅπως ἐκθέτετε τὸ πρᾶγμα, οὕτω καὶ ἐγένετο τοὐλάχιστον μέχρι τοῦδε εἰς πάντα σχεδὸν τὰ παρ' ἡμῖν σχολεῖα· πλὴν, ὡς παρετηρήσαμεν, ὁ μαθητὴς καὶ τῆς Ε' καὶ τῆς Ϛ' τάξεως (ἢ Α' καὶ Β' ἔλλην.) οὐ μόνον δὲν δύναται ἔκθεσιν νὰ γράψῃ, ἀλλ' οὐδὲ δύο γραμμὰς νὰ χαράξῃ μόνος του αὐτενεργῶν, διότι ἡ μετάβασις γίνεται λίαν ἀποτόμως· τὸ ἀντιγραφόμενον ἄλλως, εἶνε ξένον καὶ δάνειον πνεῦμα, δὲν εἶνε ἰδικόν του· τὸ τοῦ τῶν ἐσφαλμένων λέξεων τονισμοῦ ἡμεῖς τοὐλάχιστον φρονοῦμεν, στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς πείρας ὅτι σύγχυσιν οὐ τὴν τυχοῦσαν φέρει· δὲν συμβαίνει ἆρά γε καὶ εἰς ὑμᾶς αὐτάς, ὁπόταν σᾶς παρουσιάζωσι χειρόγραφόν τι, ἢ ἔντυπον ἀνορθογράφων λέξεων νὰ ἀμφιβάλλητε περὶ τῆς ὀρθογραφίας αὐτῶν, ἂν καὶ γράφοντες αὐτὰς ὀρθῶς δύνασθε νὰ γράφητε; Ἡμεῖς τοὐλάχιστον ἀδυνατοῦμεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τοιούτου εἴδους ἐργασίαν μετ' εὐχαριστήσεως θὰ ἐκτελῇ ὁ μαθητής.

Ἡ ἑτέρα σταλεῖσα ὑπὸ τοῦ πρωτοβαθμίου διδασκάλου τῆς Ἰτέας κ. Διαούρτη φαίνεται μετὰ μείζονος προσοχῆς καὶ μελέτης γεγραμμένη· πλὴν κατὰ τὴν λύσιν ὁ κ. Διαούρτης δυστυχῶς ἐμιμήθη τοὺς παρ' ἡμῖν παιδαγωγούς, οἵτινες μᾶλλον τὸν νοῦν προσέσχον εἰς τὸ θεωρητικὸν μέρος, ἢ τὸ πρακτικόν, ἅτε προγόνους ὄντας τῶν ἀρχαίων, οἵτινες κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη ἐθεώρουν τὴν θεωρίαν ἡδιστον καὶ ἄριστον. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ διεύθυνσις θεωρεῖ ταύτην ἀξίαν δημοσιεύσεως, πράττει τοῦτο, ἐπιφυλασσομένη ἕνεκα τοῦ στενοῦ τοῦ χώρου, εἰς τὸ ἀμέσως ἑπόμενον φύλλον νὰ ἐπιπροσθέσῃ τινὰ ἐκφράζουσα καὶ τὴν ἑαυτῆς γνώμην. Οὐχ ἧττον καὶ ὅστις ἄλλος ἔχει ἐπὶ τούτων νὰ παρατηρήσῃ τι, δύναται νὰ ἀποστείλῃ τοῦτο εἰς τὴν «Παιδείαν», ἥτις ἀσμένως θὰ τὸ καταχωρήσῃ. Ἐκφράζει ὅμως ἡ «Παιδεία» τὴν λύπην της, διότι δυστυχῶς εἰς θέμα ἐπίσης ἐνέχον οὐ μικρὰν σπουδαιότητα, τὸ τῶν ἐργοχείρων, οὐδεμία ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν λογίων παιδαγωγῶν, διευθυντριῶν ἢ διδασκαλισσῶν, ἔχει ἀποστείλῃ ἔκθεσιν μέχρι τοῦδε.

ΛΥΣΙΣ

Τὸ ζήτημα τοῦτο διὰ τοῦ πρώτου φύλλου τῆς «Παιδείας» ἐδόθη πρὸς λύσιν. Δὲν ἀγνοοῦμεν ὅτι πολλοὶ κρείσσονες ἡμῶν θέλουσι πέμψει πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ λύσιν αὐτοῦ. Τοῦτο ὅμως οὐδαμῶς ἀποτρέπει νὰ διατυπώσωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν ταπεινήν μας γνώμην. Ἡ διεύθυνσις τοῦ περιοδικοῦ, ἥτις πάντας ἀγαπᾷ καὶ εἰς τὴν συναρωγὴν πάντων πέποιθεν, ἂν κρίνῃ ταύτην ἀξίαν δημοσιεύσεως, ἂς πράξῃ τοῦτο.

Προβαίνομεν. Ἂν δὲν ἀπατώμεθα καὶ αὐτὴ ἡ κατ' οἶκον ἐργασία δὲν εἶνε ἄλλο τι ἢ ἄσκησις· τούτου γνωστοῦ ὄντος ἐπάναγκες θεωροῦμεν νὰ χαράξωμεν πρώτιστα πάντων γενικά τινα περὶ ἀσκήσεως. Αἱ ποικίλαι γνώσεις, ἃς ὁ μαθητὴς προσκτᾶται ἐν τῷ σχολείῳ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξυπηρετήσωσιν αὐτὸν ἐν τῷ βίῳ, ἐὰν σὺν τῇ μαθήσει τούτων δὲν ἀσκηθῇ ἱκανῶς, ἐπ' αὐτῶν. Εἶνε δυνατὸν νὰ ᾄσῃ τις διὰ κλειδοκυμβάλου, ἐὰν μόνον εἰς τὴν θεωρίαν αὐτοῦ παιδευθῇ εἰς δὲ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς θεωρίας οὐδαμῶς ἀσκηθῇ; Πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἰχνογραφήσῃ τις ῥόδον τι, ἂν μόνον θεωρητικῶς γνωρίζῃ τὴν ἰχνογραφίαν τούτου; Θὰ δυνηθῇ οὗτος ἀμέσως νὰ χαράξῃ τὰς καταλλήλους γραμμὰς καὶ τὴν κατάλληλον σκιάν; Ἡ χάραξις καταλλήλων γραμμῶν καὶ καταλλήλου σκιᾶς δὲν ἀπαιτεῖ μακρὰν ἄσκησιν καὶ βαθεῖαν ἐπιμέλειαν; (Εἶνε δυνατὸν μαθητὴς μαθὼν τὰ 24 γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου ν' ἀναγνώσῃ ἀμέσως εὐχερῶς καὶ κατὰ τρόπον ἐπαινετὸν τὸν Ὅμηρον; Ὅπως τοῦτο κατορθώσῃ δὲν ἀπαιτεῖται μακρὰ περὶ τὴν ἀνάγνωσιν ἄσκησις;

Ἐκ τῶν ἄνω νομίζομεν καταφανέστατον γίγνεται ὅτι ἡ ἄσκησις δὲν εἶνε μικρὸν πρᾶγμα, ἀλλὰ μέγα· τὸ δὲ σχολεῖον τὸ ἀμελοῦν ταύτης ἀφίσταται πολὺ τοῦ ἀληθοῦς προορισμοῦ του.

Καὶ ταῦτα μὲν γενικῶς περὶ ἀσκήσεως. Νῦν δὲ διὰ τῶν ἑπομένων γραμμῶν καταδεικνύομεν τὴν πολλαπλῆν ὠφέλειαν, ἣν φέρει ἡ κατ' οἶκον ἄσκησις ἢ ἡ κατ' οἶκον ἐργασία. α') ἐμπεδοῖ τῷ μαθητῇ τὰς γνώσεις, ἃς τὸ σχολεῖον αὐτῷ μετήγγισε. β'.) Ὁδηγεῖ τὸν μαθητὴν εἰς αὐτενέργειαν καὶ γίγνεται ἀφορμὴ νὰ γεννηθῇ ἐν αὐτῷ εὐάρεστον συναίσθημα σφόδρα συνεπίκουρον εἰς τὴν ταχεῖαν καὶ ἀσφαλῆ πρόοδον αὐτοῦ. γ'.) Συνέχει τὸν μαθητὴν εἰς κατάστασιν δράσεως, ἧς ἄνευ ἤθελεν ἐκτραπῇ εἰς ἀπραξίαν, ἢ εἰς πράξεις ἀπαδούσας πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ σχολείου. Καὶ δ'.) φέρει τὸ σχολεῖον εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῆς οἰκογενείας. Ἐν Ἑλλάδι εἶνε ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως ὅτι αἱ πλεῖσται οἰκογένειαι τὸ μὲν ἐξ οἰκογενειακῶν περισπασμῶν. τὸ δὲ καὶ ἐκ ποικίλων ἄλλων αἰτίων, οὐδέποτε ἐπάτησαν τὸν οὐδὸν τοῦ σχολείου. Αἱ τοιαῦται οἰκογένειαι σχηματίζουν πεποίθησιν ἑδραίαν περὶ τοῦ σχολείου καὶ τῶν συμβαινόντων ἐν αὐτῷ ἐκ τῆς κατ' οἶκον ἐργασίας. Ἐκ ταύτης συμβαίνει ν' ἀγαπῶσιν ἢ νὰ μισῶσι τὸ σχολεῖον. Τοῦτο μακρὰ πεῖρα βεβαιώνει. Ἡ κατ' οἶκον ἐργασία λοιπὸν ἐξυψοῖ ἐν τῷ συνειδότι τῆς οἰκογενείας τὸ σχολεῖον καὶ προκαλεῖ τὴν συνδρομὴν αὐτῆς ὑπὲρ αὐτοῦ.

Ἐν τοῖς ἄνω εἴδομεν ὅτι ἡ γνῶσις δέον ἀπρὶξ νὰ ἔχηται τῆς ἀσκήσεως διὰ τὸ ἀναγκαῖον αὐτῆς καὶ διὰ τὴν πολλαπλῆν αὐτῆς ὠφέλειαν. Ταῦτα ἡ πραγματικότης στέντορος φωνῇ βοᾷ. Τούτων οὕτως ἐχόντων ἡμεῖς ἐξ οὐδεμιᾶς μορφῆς σχολείου ἀποκλείομεν τὴν κατ' οἶκον ἄσκησιν. Ἐναπόκειται ἄρα τὸ ἕτερον τὸ καὶ τελευταῖον διὰ τῶν ἑπομένων γραμμῶν νὰ ἐξετάσωμεν. Ποῖον δὲ τοῦτο; Ὁποία καὶ πόση δέον νὰ εἶνε ἡ κατ' οἶκον ἐργασία.

Ἡ κατ' οἶκον ἐργασία δέον α'.) νὰ εἶνε συνεχής· Ἡ συνέχεια τῆς κατ' οἶκον ἐργασίας ἐξυψοῖ εἰς τὴν συνείδησιν τῶν γονέων τὸ σχολεῖον ὡς ἀείποτε ἐργαζόμενον. β'.) Νὰ εἶνε τοιαύτης φύσεως, ὥστε μόνος ὁ μαθητὴς ἄνευ τῆς συνεπικουρήσεως οὐδενός, νὰ δύνηται νὰ ἐπιτελῇ αὐτήν. Ἐργασία ἄσχετος πρὸς τὰ διδαχθέντα οὐ μόνον ἀνεκτέλεστος μένει ἀλλὰ καὶ γίγνεται ἀφορμὴ ἐν τῷ οἴκῳ οἱ μὲν φιλότιμοι μαθηταὶ νὰ τήκωνται ὑπὸ λύπης καὶ στενοχωρίας καὶ παρὰ τὴν θέλησιν αὐτῶν ν' ἀπουσιάζωσιν, οἱ δὲ γονεῖς αὐτῶν ἐνοχλούμενοι ὑπὸ τῶν παραπόνων τῶν τέκνων των νὰ καταρῶνται τὸ τοιοῦτον σχολεῖον καὶ νὰ χαίρωσιν μηδαμινὴν ὑπόληψιν πρὸς αὐτό. γ'.) δέον νὰ εἶνε τοσαύτη, ὥστε ὁ μαθητὴς νὰ ἔχῃ χρόνον μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῆς, νὰ διεξέλθῃ καὶ τὰ λοιπὰ μαθήματα· διότι μὴ λησμονῶμεν ὅτι περὶ ὅλων θέλει δώσει λόγον. δ'.) Τὸ διδόμενον πρὸς ἐργασίαν ἐν τῷ οἴκῳ δέον νὰ εἶνε τοιαύτης φύσεως, ὥστε καὶ οἱ οἰκεῖοι νὰ τέρπωνται καὶ ὠφελῶνται. Ἡ ἐνασχόλησις τοῦ μαθητοῦ ἐν τῷ οἴκῳ εἰς τὴν καταγραφὴν τῶν κλεῶν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, φέρ' εἰπεῖν ἠθοποιεῖ σφόδρα καὶ τοὺς παρακαθημένους οἰκείους, καὶ κάμνει ὥστε νὰ ἐξυψῶται τὸ σχολεῖον ἐν τῇ συνειδήσει αὐτῶν, ἅτε διδάσκον τοιαῦτα καλὰ εἰς τὰς ἐλπίδας αὐτῶν. δ'.) Ἡ κατ' οἶκον ἐργασία δέον νὰ ἐπιτελῆται τελεία. Πρὸς ἐπίτευξιν τούτου δέον ὁ διδάσκαλος νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψει τὰς περικυκλούσας τὸν μαθητὴν περιστάσεις καὶ τὴν δεξιότητα αὐτοῦ τὴν πνευματικήν. Ἀφοῦ λάβῃ ταῦτα ὑπ' ὄψει, ἂς μὴ δίδῃ πολὺ οὐδὲ ἄσχετον πρὸς τὸ δεδιδαγμένον.

Σύροντες τὰς τελευταίας γραμμὰς ἡμῶν περὶ τῶν κατ' οἶκον ἐργασιῶν, λέγομεν τέλος, ὅτι πλὴν τῶν ἄνω λόγων ἡ ἄσκησις δέον νὰ δίδηται εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις πρὸς ἐπιτέλεσιν κατ' οἶκον, διότι οἱ μαθηταὶ καὶ κρίσιν ἱκανὴν ἔχουσι καὶ τὸ συμφέρον των γνωρίζουσι καὶ διότι ἡ πληθὺς τῶν μαθημάτων κωλύει ταύτην νὰ γίγνηται ἐν τῷ σχολείῳ. Εἰς δὲ τὰς κατωτέρας δέον νὰ γίγνηται ἐν τῷ σχολείῳ, διότι οἱ μικροὶ μαθηταὶ οὔτε κρίσιν ἱκανὴν ἔχουσιν, οὔτε τὸ συμφέρον των γνωρίζουσι καὶ διότι ἐν τῷ οἴκῳ μεταχειρίζονται αὐτοὺς εἰς διαφόρους τοῦ οἴκου ὑπηρεσίας μὴ ἐπιτρεπούσας χρόνον διὰ τὴν ἄσκησιν. Καὶ ἕτερος λόγος ὑπάρχει ἕνεκα τοῦ ὁποίου οἱ μικροὶ παῖδες δέον ν' ἀσκῶνται ἐν τῷ σχολείῳ. Πολλάκις ἐν τῷ οἴκῳ των ἀσχολοῦνται καθ' ὅλον τὸν χρόνον εἰς παιγνίδια, ὧν ὑποκινηταὶ καὶ συμπαίκτορες εἶνε ὁμήλικές των. Ἐν τῷ σχολείῳ δίδεται ἄσκησις εἰς τοὺς μικροὺς παῖδας καὶ διὰ νὰ ἐξοικιωθῶσι πρὸς τὴν ἰδέαν ὅτι τὸ σχολεῖον εἶνε τόπος ἐργασίας.

β

ΖΗΤΗΜΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ. — Θεωρῆτε ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἀγωγὴν τοῦ παιδὸς τὴν συνεργασίαν τοῦ σχολείου μετὰ τῆς οἰκίας, ἢ τοῦ διδασκάλου μετὰ τῆς οἰκογενείας; Πῶς αὕτη δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ.

Β'.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

α'.

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

Α' Κύκλος.—Πρόγραμμα.—Ἀντιγραφὴ ὁμοιοκαταλήκτων.—Διάκρισις γένους καὶ εἴδους. — Κλίσις ἀπὸ στόματος.

α'). *Ἀντιγραφή.*—Σχολεῖον. — Νοσοκομεῖον. — Δημαρχεῖον. — Ξενοδοχεῖον. — Χαρτοπωλεῖον.—Βιβλιοπωλεῖον. — Ἀρτοπωλεῖον.—Παντοπωλεῖον. — Κουρεῖον.—Βρεφοκομεῖον.—Γεροντοκομεῖον.— Λαχανοπωλεῖον.— Ἰχθυοπωλεῖον.—Μαγειρεῖον.— Κοσμηματοπωλεῖον — Ἀλευροπωλεῖον.—Κρεοπωλεῖον. — Πιλοποιεῖον.

β'). *Διάκρισις γένους.*—**ὁ, ἡ, τό.** — Τὸ ἀβάκιον εἰς τρία.

Ἀρσενικά. Θηλυκά. Οὐδέτερα.
Ὁ κῆπος. Ἡ γάτα. Τὸ σκυλάκι.

Χωρίσατε ὁμοίως· Ἡ πάπια.—Τὸ βούτυρον.—Τὸ κρέας.—Τὸ κουκκί.—Ἡ σαλάτα.—Ὁ πετεινός.—Ἡ ἀλεποῦ.—Ὁ γλάρος.—Τὸ χελιδόνι.—Τὸ πεπέρι.—Τὸ ψωμί.—Τὸ κρασί.—Ἡ πέννα.—Ὁ γάτος.—Ὁ σκύλος.—Ὁ κοῦκκος.—Ἡ ὄρνιθα.

γ'). *Εἴδη ζῴων·*

Τετράποδα. Πτηνά. Ἰχθῦς. Ἔντομα.

Τὸ βουβάλι. Ἡ ὄρνιθα. Ἡ σαρδέλλα. Ἡ ἀράχνη. Τὸ μυρμηγκάκι.—Τὸ γατάκι.—Τὸ χελιδονάκι.—Τὸ μπαρμπουνάκι.—Τὸ ἀλογάκι.—Ἡ πεταλούδα.—Τὸ προβατάκι.—Τὸ χέλι.—Ἡ μυῖγα.—Τὸ γαϊδουράκι.—Ὁ ψύλλος.—Τὸ κωνοῦπι.—Ἡ ρέγκα.—Τὸ κατσικάκι.—Τὸ σκυλάκι.—Τὸ μελανοῦρι.—Ἡ μαρίδα.—Ἡ βελόνα.—Ἡ ἀκρίδα.—Ἡ κάμπη.—Ἡ κανθαρίδα.

δ'). *Κλίσις ἀπὸ στόματος παθητικῶν μετὰ ἐπιρρημάτων.*—Νίπτομαι πάντοτε.—Κτενίζομαι καθ' ἑκάστην πρωΐαν μόνος μου.—Ἐνδύομαι.—Λούομαι.—Προσεύχομαι.—Ἔρχομαι εἰς τὸ σχολεῖον.—Εἰς τὸ γ' ὁ ἀδελφός μου, ἢ ὁ ἐξάδελφός μου, ἢ ὁ συμμαθητής μου, ἢ ἡ συμμαθήτριά μου, ἢ ἡ ἐξαδέλφη μου.

Ὁδηγίαι.—Ἅμα οἱ μαθηταὶ συνειθίσωσιν ὀλίγον τὴν ἀνάγνωσιν, εὐθὺς ἀρχίσατε τὰς τοῦ τοιούτου εἴδους ἀσκήσεις διὰ τοιαύτης μόνον ἀντιγραφῆς, ἣν μετ' εὐχαριστήσεως ἐκτελεῖ ὁ μαθητής, διότι δὲν εὑρίσκει τὸ μονότονον, ὅπερ παρουσιάζει ἡ ἐκ τοῦ βιβλίου ξηρᾶς τινος ἐπιγραφῆς, ἢ ἁπλοῦ διηγήματος, τὸ ὁποῖον ἀφοῦ ἅπαξ ὁ μαθητὴς τὸ ἀναγνώσῃ, ἢ τὸ ἀκούσῃ παρὰ τοῦ διδασκάλου του, δὲν ἀρέσκεται πλέον εἰς τὴν ἐπανάληψιν, δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ τὸ εἰπιδωκόμενον. Δι' αὐτῶν τὸ πνεῦμα τοῦ μαθητοῦ πηδᾷ ἐκ τοῦ σχολείου εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, Δημαρχεῖον κτλ. Θὰ καθίστα δὲ τερπνοτέραν τὴν τοιαύτην ἀσχολίαν εἰς τοὺς μικροὺς παῖδας ὁ διδάσκων, ἢ ἡ διδάσκουσα, ἐὰν ἔχῃ καὶ τὴν ὑπομονὴν νὰ ἰχνογραφῇ δι' ἁπλουστάτων σχημάτων εἰς τὸν μελανοπίνακα καὶ νὰ συνδιαλέγηται παιδικῷ τῷ τρόπῳ περὶ ὅλων αὐτῶν. Διδάξατε διὰ τῶν ἀσκήσεων τούτων τὴν δίφθογγον *ει*. Τοιαύτη ἐργασία συστηματικὴ ἐὰν ἐξακολουθήσῃ κατὰ τὰ δύο ἢ τρία πρῶτα ἔτη τοῦ δημοτικοῦ σχολείου τάχιστα καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν θὰ διαδοθῇ καὶ τὸ γλωσσικὸν ἡμῶν ζήτημα λύεται καὶ εἰς τὴν ὀρθογραφίαν ἐνδυναμοῦνται καὶ ἠθικῶς μορφοῦνται καὶ φυσικῶς καὶ ... πλὴν δυστυχῶς πλανώμεθα, βυθιζόμεθα, χανόμεθα εἰς . . . θεωρίας. Διὰ τοῦ α' ἐπιδιώκεται ἡ ἐνίσχυσις τῆς μνήμης, διὰ τοῦ β' καὶ γ' τῆς κρίσεως καὶ δὴ τῆς πρώτης αὐτενεργείας, δι' ὅλων ἡ γλωσσικὴ μόρφωσις.

Β' Κύκλος.—Πρόγραμμα.—Ἐπανάληψις τῶν δεδιδαγμένων.—Ὀνόματα πραγμάτων καὶ τῶν τριῶν γενῶν.—Γυμνάσματα.—Ἀσκήσεις.—Ἐφευρέσεις.—Κλίσις ἀπὸ στόματος—Ἡ συνήθης ὀρθογραφία.

α'). Ἡ ἀδελφή μου ὀνομάζεται . . . Ὁ θεῖός μου ὀνομάζεται . . . Ὁ διδάσκαλός μου ὀνομάζεται . . . Ὁ πάππος μου ὀνομάζεται . . . Ἡ πατρίς μου ὀνομάζεται . . . Ὁ υἱὸς τοῦ θείου μου ὀνομάζεται . . . Ἡ ἐξαδέλφη τοῦ γείτονός μας ὀνομάζεται . . . Ὁ παντοπώλης μας ὀνομάζεται . . . Ὁ ἰατρός μας ὀνομάζεται . . . Ὁ ἱερεύς μας ὀνομάζεται . . . Ὁ οἰνοπώλης τοῦ χωρίου ὀνομάζεται . . . Τὸ γατάκι μας ὀνομάζεται . . . Τὸ σκυλάκι μας ὀνομάζεται . . . Ἡ αἴξ μας ὀνομάζεται . . .

β'). Ἔχω θεῖον τὸν . . . Ἔχετε διδάσκαλον τὸν κ. . . Ἔχετε ἐξάδελφον τὸν . . . Ὁ ἀδελφός μου ἔχει φίλον . . . Ἔχω φίλον τὸν . . . Ἔχεις συμμαθητὴν τὸν . . . Ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης ἔχουσιν ἀδελφὴν τὴν . . . Ἔχω γείτονα τὸν . . . Ἔχω γειτόνισσαν τὴν . . . Ἀγαπῶ πολὺ τὸν . . .

γ'). *Ἀντιγραφή.—Ἡ περισπωμένη.—Ρήματα περισπώμενα.*

Βοηθῶ.—Τιμωρῶ.—Δημονῶ.—Νικῶ.—Ἀγανακτῶ.—Μελετῶ.—Ἀδυνατῶ.—Εὐτυχῶ.—Ἐξυπνῶ.—Ἀναχωρῶ.—Ἀτακτῶ.—Ἀνησυχῶ.—Φλυαρῶ.—Ἐνοχλῶ.—Ἀπορῶ.—Παλῶ.—Ἀγαπῶ.—Προσκαλῶ.—Κτυπῶ.—Ἀπαντῶ.—Σταματῶ.—Προχωρῶ.—Πηδῶ.—Γελῶ.—Ἐπιθυμῶ.—Κινῶ.—Κολυμβῶ.—Διψῶ.—Πεινῶ.—Πελεκῶ.—Ἐρωτῶ.—Πετῶ.—Ἀπαιτῶ.—Ζητῶ.—Κρατῶ.—Φορῶ.—Ἀσθενῶ.—Μαρτυρῶ.—Δοξολογῶ.—Πονῶ—Εὐχαριστῶ.—Ὁμιλῶ κλ.

δ'). *Ὀνόματα πραγμάτων.* α') ἀρσενικά. Ὁ κῆπος—ὁ ποταμὸς—ὁ ἥλιος—ὁ λαιμὸς—ὁ κορμὸς—ὁ βράχος—ὁ λίθος—ὁ τοῖχος—ὁ οἶνος—ὁ σῖτος—ὁ ἀραβόσιτος—ὁ δρόμος—ὁ χρυσὸς—ὁ χαλκὸς—ὁ κασσίτερος—ὁ σίδηρος—ὁ ἄργυρος—ὁ ναός.

β') *Θηλυκά.* Ἡ λάμπα ἢ ἡ λυχνία—ἡ κτένα—ἡ πέννα—ἡ ἕδρα—ἡ σούγλα—ἡ βούρτσα—ἡ κουτάλα—ἡ πατάτα—ἡ σκούπα—ἡ πέτρα—ἡ καρέκλα—ἡ ρίγα—ἡ σάκκα—ἡ μελάνη—ἡ οἰκία—ἡ ἐκκλησία, ἡ ἀγορὰ—ἡ σχολὴ—ἡ ἐξοχὴ—ἡ θύρα—ἡ τράπεζα,—ἡ βελόνη—ἡ κλωστὴ—ἡ φιάλη κλ.

γ'.) *Οὐδέτερα.* Τὸ πιάτον, τὸ μαχαίριον, τὸ μῆλον, τὸ σῦκον, τὸ καρύδιον, τὸ λεμόνιον, τὸ ροδάκινον, τὸ δαμάσκηνον, τὸ γεώμηλον, τὸ βιβλίον, τὸ μελανοδοχεῖον, τὸ λάχανον, τὸ σέλινον, τὸ θρανίον, τὸ ψωμί, τὸ κρασί. τὸ βραστόν, τὸ χαβγιάρι, τὸ πανταλόνι, (καὶ πλεῖστα ἄλλα τὰ ὑπὸ τῶν μαθητῶν εὑρισκόμενα).

ε') *Διάκρισις γένους ἐπὶ τῶν πραγμάτων.* Εἰς τρία τὸ ἀβάκιον.

Ἀρσενικὰ	Θηλυκὰ	Οὐδέτερα
Ὁ καφὲς	Ἡ πέννα	Τὸ ἡμερολόγιον

Ἡ ἐφημερὶς—ὁ πῖλος—ἡ γῆ—ὁ ἥλιος—τὸ κιβώτιον—τὸ παράθυρον—τὸ γλύκυσμα—ὁ σίδηρος—τὸ σέλινον—ἡ θύρα—τὸ πετρέλαιον—τὸ γάλα—τὸ ριζόγαλον—ἡ μελάνη—ὁ πύργος—ἡ κούκλα—ἡ θερμάστρα—ὁ τάπης—ἡ ὀμπρέλα—ὁ σιδηρόδρομος—τὸ χορταράκι—ἡ ζάχαρις—ὁ βασιλικός.

Σημ. Ἐνταῦθα παροσιάζεται ἡ πληθὺς ἡ μεγάλη καὶ ἡ ποικιλία τῶν ἀσκήσεων· πράγματα τοῦ μαγειρείου, πράγματα τοῦ σχολείου, πράγματα τοῦ παντοπωλείου· ἄνθη—ὑπωρικὰ—δένδρα—μέταλλα ὀρυκτά. Πλεῖστα ὅσα πράγματα χρήσιμα εἰς τὴν βιομηχανίαν, ἅτινα ἢ ἐντελῶς ἀποσιωπῶνται ἐν τοῖς σχολείοις ἡμῶν, ἢ λίαν ἐπιπολαίως διδάσκονται, τοῦ χρόνου τοῦ πολυτιμοτάτου ἀπορροφωμένου ὑπὸ πραγμάτων παρασάγγας ἀπεχόντων ἐκ τοῦ παιδικοῦ πνεύματος. Μελετᾶτε ἐπαναλαμβάνομεν καὶ αὖθις τὴν φύσιν τοῦ παιδός· διὰ τοιαύτης καὶ μόνης διδασκαλίας δύνασθε νὰ ἀνιχνεύσητε τὰς σκέψεις τὰ διανοήματά του, τὸν πλοῦτόν του τὸν γλωσσικόν. Ὅταν οἱ μαθηταὶ καλῶς κατέχωσι τοιαύτην φυσικὴν ὕλην, τότε ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ γενικὴ θὰ ἔλθῃ μόνη της, ὡς θὰ ἴδητε, φυσικὴ καὶ ἀδίαστος. Στηρίξατε τὴν γραμματικὴν ἐπὶ τῆς γλώσσης καὶ οὐχὶ τὴν γλῶσσαν ἐπὶ τῆς γραμματικῆς.

5. *Ἀσκήσεις.* Μανθάνω γράμματα εἰς τὸ . . . . Κόπτετε τὸ κρέας μὲ τὸ . . . . Πίνομεν νερὸ μὲ τὸ . . . . Ὁ . . . . μᾶς φωτίζει καὶ μᾶς θερμαίνει. Ἡ . . . δροσίζει τὰ ἄνθη καὶ τὰ φυτά. Ἀπὸ τὸ γάλα γίνεται τὸ . . . . τὸ πρόβατον μᾶς δίδει τὸ . . . . Ὁ καρπὸς τῆς ἀμυγδαλῆς εἶνε τὸ . . . . Ὁ καρπὸς τῆς ἐλαίας εἶνε . . . . Ὁ καρπὸς τῆς κερασέας . . . Εἰς τὴν ἁλατοθήκην θέτομεν . . . Εἰς τὸ μελανοδοχεῖον εἶνε . . . Εἰς τὴν βιβλιοθήκην εἶνε ἡ . . . Ἡ ὄρνις καθ' ἑκάστην γεννᾷ ἀπὸ ἓν . . . γάλα—μαχαίριον—τὸ κεράσιον—κυρίον—ἡ ἐλαία—ἡ μελάνη—τὸ σχολεῖον—ἥλιος—ποτήριον—ἡ βελόνη—τὸ ἅλας—βροχὴ—τὸ ἀμύγδαλον—Αὔγόν.

ζ'. *Ἀντιγραφὴ τῶν μηνῶν.* Ἰανουάριος—Φεβρουάριος—Μαρτιος—Ἀπρίλιος—Μάιος—Ἰούνιος—Ἰούλιος—Αὔγουστος—Σεπτέμβριος—Ὀκτώβριος—Νοέμβριος καὶ Δεκέμβριος.

Ἀντιγραφὴ τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους. Φθινόπωρον—Χειμὼν—Ἄνοιξις—(ἔαρ) Θέρος.

Οἱ μῆνες τοῦ φθινοπώρου εἶνε . . .
Οἱ μῆνες τοῦ χειμῶνος εἶνε , . .
Οἱ μῆνες τῆς ἀνοίξεως εἶνε . . .
Οἱ μῆνες τοῦ θέρους εἶνε . . .

η'.) Ἑορτάζομεν τὰ Χριστούγεννα κατὰ τὸν μῆνα . . . Ἑορτάζομεν τὸν ἅγιον Δημήτριον κατὰ τὸν μῆνα . . . ἑορτάζομεν τὴν ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων κατὰ τὸν μῆνα . . . Ὁ μικρότερος ἀπὸ ὅλους τοὺς μῆνας εἶνε ὁ . . . . Ὁ γεωργὸς σπείρει τὸν σῖτον κατὰ τοὺς μῆνας.

Ἑκάστη ἄσκησις ἀνάγκη ἐκ τῶν προτέρων νὰ γίνηται εἰς τὸν μελανοπίνακα· νὰ γραμματίζωνται αἱ ἄγνωστοι λέξεις μέχρις οὗ ὁ διδάσκων βεβαιωθῇ ὅτι ἐνεχαράχθη ἡ ὀρθογραφία αὐτῶν εἰς τὴν μνήμην τῶν μαθητῶν· ἃς ἐξακολουθήσωσι συχναὶ τοιαῦται ἀσκήσεις, αἵτινες θὰ εἶνε αἱ βάσεις τῶν μετὰ ταῦτα ἐκθέσεων.

Ὀρθογραφ. γύμνασμα. Ὁ πατήρ μου τὸ νέον ἔτος μοῦ ἠγόρασε ἓν μελανοδοχεῖον, δύο βιβλία, τρία κονδύλια καὶ ἓν χαρτοφυλάκιον. Ἀγαπῶ τὸν θεῖον, τὴν θείαν καὶ τὸν ἀδελφόν μου. Ὁ διδάσκαλος διδάσκει εἰς τὸ σχολεῖον· μᾶς διδάσκει τόσα πράγματα! Μὲ τὸ μαχαίριον κόπτω, μὲ τὸ περούνιον τρώγω: Τὸν ζωμὸν τὸν πίνω μὲ τὸ κοχλιάριον.—Τὸ ἅλας εἶνε εἰς τὴν ἁλατοθήκην. Ἀγαπῶ τὰ ὀπωρικά· τὰ σῦκα, τὰ μῆλα, τὰ κάστανα, τὰ ἀπίδια καὶ τὰ κεράσια. Ἀγοράζω λαχανικὰ ἀπὸ τὸν λαχανοπώλην. Ὁ ἀλευροπώλης πωλεῖ ἄλευρον. Ὁ κρεοπώλης πωλεῖ κρέας. Ὁ οἰνοπώλης πωλεῖ οἶνον.

(Ἕπεται συνέχεια)

Β'.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Πρόγραμμα τοῦ ὅλου σχολικοῦ ἔτους.—Ἀρίθμησις ἐπ' ἄπειρον· ἀνάπτυξις τῶν μεγάλων σειρῶν τοῦ πολλαπλασιασμοῦ καὶ τῆς διαιρέσεως ἀπὸ μνήμης.—Αἱ διάφοροι μονάδες.—Αἱ τέσσαρες ἀριθμητικαὶ πράξεις τῶν ἀκεραίων καὶ τῶν δεκαδικῶν.—Ἡ μονάς.—Ἡ τιμὴ τῆς μονάδος κλ.—Τὸ μετρικὸν σύστημα.—Τὰ κυριώτερα τῆς καταστιχογραφίας.—Κράτησις βιβλίων.—Δαπάναι ἡμερήσιαι, δαπάναι μηνιαῖαι, δαπάναι ἐτήσιαι.—Προϋπολογισμὸς ἐσόδων καὶ ἐξόδων.—Ἀναγωγὴ εἰς τὴν μονάδα.—Μέθοδος τοῦ μερισμοῦ καὶ τῆς ἑταιρείας.—Οἱ συνηθέστεροι τῶν συμμιγῶν καὶ ἰδίᾳ περὶ χρόνου.—Τὰ συνηθέστερα τῶν νομισμάτων.—Τὰ περὶ τόκου καὶ ἐκπτώσεως κλ.

Σημ. Κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν θὰ ἴδωμεν τίνα ἐν ἀνάγκῃ δύναται νὰ παραλείπῃ ὁ διδάσκαλος τοῦ πλήρους δημοτικοῦ· μόνον ἐκ τοῦ τετραταξίου ὅμως ἀγροτικοῦ φρονοῦμεν ὅτι οὐδὲν δύναται νὰ παραλείπηται.

Κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ σχολικοῦ ἔτους, πρὶν ἢ μεταβῇ ὁ διδάσκαλος εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ προγράμματος, ὀφείλει νὰ ἐπαναλάβῃ κατὰ τὰ πρῶτα μαθήματα τὴν ὕλην τοῦ προηγουμένου ἔτους, ἵνα ἐπὶ βάσεων ἀσφαλεστέρων βαδίζῃ· διότι, ὅταν ὁ μαθητὴς φερ' εἰπεῖν γνωρίζῃ καλῶς τὴν μόρφωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν μικροτέρων σειρῶν, οὐδεμίαν πλέον αἰσθάνεται δυσχέρειαν εἰς τὰς μεγαλειτέρας· τὴν ἐπανάληψιν ταύτην δύναται νὰ ἐκτελῇ καὶ κατόπιν χάριν ποικιλίας, παρέχων ἰδίᾳ προβλήματα ἀναφερόμενα εἰς τὰς μικροτέρας τάξεις· δὲν πρέπει νὰ λησμονῇ καὶ τοῦτο ὁ διδάσκων, ὅτι καίτοι ἡ ἐπανάληψις εἶνε μήτηρ τῶν σπουδῶν, ἀλλ' εἰς τὸν μικρὸν μαθητήν, τὸν ἐπιθυμοῦντα καθ' ἑκάστην καὶ νέον τι νὰ μανθάνῃ, αὕτη δὲν ἀρέσκει πολύ· θεωρεῖται δὲ ὑπ' αὐτοῦ ὥς τι στάσιμον καὶ καταθληπτικόν· τοῦτο δυνάμεθα νὰ ἀποφύγωμεν, ἐὰν πάντοτε μεταξὺ τοῦ νέου παρεντίθηται καί τι ἐκ τῶν δεδιδαγμένων.

Ἀνάπτυξις τοῦ προγράμματος.—Με-

ρικὸν πρόγραμμα ἑβδομαδιαῖον.—Ἀρίθμησις. — Μόρφωσις τοῦ ἀριθμητικοῦ διαστήματος ἀπὸ 1000—10000.—Ἐπανάληψις τῶν μεγάλων σειρῶν ἀπὸ μνήμης.—Τὰ μήκη.—Ἀσκήσεις.—Προβλήματα.

Σημ Νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ σειρὰ τῶν ἑκατοντάδων καὶ χιλιάδων.—Νὰ καταδειχθῇ ἐν πρώτοις ἡ χρησιμότης τῆς Ἀριθμητικῆς εἰς τοὺς μικρούς. Ἂς φέρῃ καὶ ἐνταῦθα ὁ διδάσκων παραδείγματα ἐκ τοῦ πρακτικοῦ βίου ἅς ὁδηγήσῃ τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν ἀγοράν· ἅς ἐρωτήσῃ αὐτοὺς τὴν ἐργασίαν τῶν γονέων των, τὰ πωλούμενα καὶ ἀγοραζόμενα πράγματα Ἂς διδάσκῃ καὶ ἐνταῦθα πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὰς αἰσθήσεις τοῦ παιδός, πᾶν ὅτι δύναται νὰ χωνεύσῃ ὁ παῖς· οἱ μεγαλείτεροι παιδαγωγοὶ ἐκτιμῶσι σήμερον ἐκείνους τῶν διδασκάλων, οἵτινες μελετῶσι τὸν βίον τοῦ μαθητοῦ, ψυχολογοῦσιν ἐπ' αὐτοῦ. Ἔχων τοῦτο πάντοτε ἐν νῷ ὁ ψυχολόγος διδάσκαλος, ἅς δίδῃ προβλήματα καὶ ἀσκήσεις, ἅτινα ἀμέσως ἐνδιαφέρουν τὸν μαθητήν· ὕλην πάντοτε ὀλίγην μέν, ἀλλὰ καλῶς παρεσκευασμένην. Ἂς λαμβάνῃ καὶ ἐν τῷ μαθήματι τούτῳ ὁ διδάσκων τὴν ὅλην τάξιν οὐχὶ μέρος μαθητῶν. Ἂς μὴ λησμονῇ τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ὅτι τὸ πνεῦμα τοῦ μαθητοῦ ὁμοιάζει πρὸς ἀγγεῖον ἔχον στενὸν στόμιον· ἐὰν λοιπὸν θελήσῃ τις συγχρόνως πάντα νὰ ἐγχύσῃ τότε διατρέχει τὸν κίνδυνον, τῆς ἐκ τῶν παρειῶν περιχύσεως. Τοῦτο δυστυχῶς συμβαίνει παρ' ἡμῖν.

1. Μόρφωσις τῶν χιλιάδων.—Μονάδες χιλιάδων 1000—10000.

Σημ. Κατὰ τὴν προπαρασκευὴν θὰ ἐπαναλάβωσιν οἱ μαθηταὶ τὰς μονάδας τὰς ἁπλᾶς, εἶτα τὰς δεκάδας καὶ εἶτα τὰς ἑκατοντάδας καὶ τοῦτο θὰ γίνῃ πρὶν ἢ ὁ διδάσκων ὁρίσῃ τὸν σκοπόν· θὰ καταδείξῃ τὴν ἀνάγκην τοῦ γνωρίζειν τὴν ἀρίθμησιν καὶ πέραν τοῦ χίλια παρουσιάζων ἀριθμοὺς συγκεκριμένους, οὓς οἱ μαθηταὶ θὰ εὑρίσκωσι. — Στρατιῶται. —Ἱππικόν. -- Πρόσωπα πολλὰ κατὰ τὰς κοινὰς συναθροίσεις.—Ὀπωρικὰ κλ.

α'). Ἀρίθμησις καὶ γραφὴ τῶν μονάδων τῶν χιλιάδων ἀπὸ μνήμης 1000+1000=2000+1000=3000+1000 κλ. μέχρι τοῦ 10000.

β'). Ἀσκήσεις εἰς τὴν ὀρθὴν γραφὴν τῶν μονάδων τῶν χιλιάδων. Ἐκκλησία τις χωρεῖ 3 χιλ. ἀνθρώπους. — Πῶς θὰ γράψω τὸν ἀριθμὸν 3 νὰ παριστᾷ χιλιάδας; Γράφω πρῶτον τρία καὶ εἶτα θέτω τρία μηδενικά· τὸ ἓν μηδ.κατόπιν τοῦ τρία ἐρχόμενον, παριστᾷ ἑκατοντάδας· τίς θά μοι εἴπῃ τὰς ἑκατοντάδας; —100, 200 κλ. Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἔχω κανένα ἀριθμὸν νά παριστᾷ ἑκατοντάδας, γράφω τὸ μηδέν· ἐνῷ ἐὰν μοὶ ἔλεγον ὅτι ἡ Ἐκκλησία αὕτη περιλαμβάνῃ 3 χ. καὶ 300 ἀνθρώπους εἰς τὴν θέσιν τοῦ πρώτου πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ τρία μηδενικοῦ, θὰ ἔγραφον τὸ 3· ἢ ἐὰν μοὶ ἔλεγον πεντακόσια, θὰ ἔγραφον 500 καὶ οὕτω καθεξῆς· γράφω λοιπὸν 3,000. (Τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὰς μονάδας καὶ δεκάδας).

Προτάσεις.—Γράψατε τὸν ἀριθμὸν 5 νὰ παριστᾷ χιλιάδας.—Τὸ ἀρ. 7, 6, 4, 2, 9.

γ'). Ἀντικαταστήσατε δι' ἀριθμῶν τὰ γράμματα· 5 χιλιάδες πρόβατα—5000 πρόβατα.—8 χιλιάδες κρόμμυα.—3 χιλιάδες κύαμοι. — 9 χιλ. φασίολοι.—6 χιλ. πλίνθοι.—4 χιλ. κλήματα.

δ'). Γράψατε διὰ γραμμάτων 5,000 γεώμηλα.—8000 σταφυλαί.—3000 σῦκα. — 7000 κάρυα κλ. (Ἴδε φυλ. 4 σελ. 36).

ε'). Πρόσθεσις ἀπὸ στόματος τῆς αὐτῆς σειρᾶς. (Ἴδε σελ. 42).

Ἀφαίρεσις ἀπὸ στόματος. — Συνδυασμὸς κλ. (σελ. 42).

στ'). Ἀρίθμησις ἀπὸ μνήμης τῶν χιλιάδων μονάδων μετὰ ἑκατοντάδων.—Οὕτω 1100, 1200,1300, 1400, 1500, 1600, 1700, 1800, 1900.

2) 2100, 2200, 2300 κλ.

3) 3100, 3200, 3300, 3400, 3500, 3600, 3700 κλ.

4) 4100, 4200 κλ. 5) 5100 κλ. 6) 6100 κλ. 7) 7100 κλ. 8) 8100 κλ. 9) 9100 κλ.

10) 1100+200= 1300+200 κλ. μέχρι 9900.

Αἱ αὐταὶ ἀσκήσεις καὶ διὰ γραμμάτων καὶ δι' ἀριθμῶν. 11) Οὕτω γράψατε 8900 ἅπια διὰ γραμμάτων.—3900 βιβλία καὶ οὕτω καθεξῆς. — Γράψατε διὰ ψηφίων ἓξ χιλ. ἐνεακόσια σανίδια κλ.

12) Εὕρατέ μοι ἀριθμὸν περιέχοντα χιλ. καὶ ἑκατοντάδας τὰς αὐτάς· 2200· 8800. — Διαφόρους 1300· 5600 κλ.

Ἀσκήσεις κατ' ἰδίαν.

α'). Γράψατε διὰ ψηφίων· — Χίλια ὀκτακόσια.—τρεῖς χιλ. πεντακόσια. — Ἐννέα χιλ. ἐνακόσια. — Ὀκτὼ χιλ. ἐνακόσια.—Πέντε χιλ. διακόσια κλ.

β'). Διὰ γραμμάτων, 7700, 6900, 3500, 8900, 5500, 4900, 3800, 9200, 9309, 4800, 7100, 1900, 3600, 5900, 9100, 6400, 3900 κλ.

(Ἕπεται συνέχεια).

Γ'.

ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ

Ὁ οἶνος

Βλάστησις τῆς ἀμπέλου.—Ὀφθαλμοί· ἀνάπτυξις αὐτῶν ἐπὶ τῶν κλάδων· φύλλα—ἄνθησις—γονιμοποίησις· ἀνάπτυξις τῶν σταφυλῶν· ἡριμότης αὐτῶν. (Ἡ θερμότης εἶνε εὐνοϊκὴ πρὸς παραγωγὴν ἐν τῇ σταφυλῇ ἀφθόνου σακχάρου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ζήμωσιν μετασχηματίζεται εἰς ἀνθρακικὸν ὀξὺ καὶ οἰνόπνευμα, τὸ ὁποῖον εἶνε τὸ σπουδαιότερον στοιχεῖον διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ οἴνου.(Ὡριμάζουσιν αἱ σταφυλαί, ὅταν ἀρχίσωσιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ ἀποβάλωσι τὴν ὀξύτητά των καὶ νὰ γίνωνται γλυκύτεραι αἱ δὲ ῥᾶγες τότε ἀποσπῶνται εὐκόλως.

Ὁ τρυγητός. Περιγραφὴ αὐτοῦ. Ἄνδρες γυναῖκες παιδία. Κάλαθοι κοφίνια—ζῷα φορτηγὰ κλ. Μεταφορὰ τῶν σταφυλῶν—οἴνων.—Εἰς τὰ θερμὰ κλίματα πρέπει ὁ τρυγητὸς νὰ ἐκτελῆται πρωϊμώτερον. Εἰς τὰ ψυχρὰ ἢ μέτρια, ὅταν ἡ σταφυλὴ φθάσῃ εἰς ἐντελῆ ὡριμότητα.

Κατασκευὴ τοῦ οἴνου—Ληνὸς ἢ πατητῆρι ἢ καὶ καροῦτο ἀλλαχοῦ· λίθινος ἢ ξύλινος.Γλεῦκος ἢ μοῦστος. Ἡ ζύμωσις αὐτοῦ. Ἡ μετατροπὴ τῆς σακχάρεως, ἥτις ἐνυπάρχει εἰς τὸν χυμὸν τῆς σταφυλῆς,εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ, ὅπερ ἀναπνεόμενον εἶνε ἐπιβλαβὲς εἰς τὴν ὑγείαν· ἀσφυξία [1]) οἰνόπνευμα. Δυστυχήματα κατὰ τὴν πίεσιν — προφυλάξεις. Θερμοκρασία καλλιτέρα κατὰ τὴν ζύμωσιν 15ο καὶ 25ο πᾶσα δὲ ἄλλη ὑψηλοτέρα σταματᾷ τὴν ζύμωσιν.—Μετέγγισις· μετὰ τὴν πρώτην ζύμωσιν ἔχει ἀνάγκην μετεγγίσεως εἰς ἄλλα ἀγγεῖα, ὅπως ἀπαλλαχθῇ τῶν στεμφύλων. Μετεγγίζεται ὅταν ἔχῃ τὴν πυκνότητα τοῦ ὕδατος (ἀραιόμετρον ο). Οἰνῶν θερμοκρασίαι μετρία. — Δευτέγγισις· παραγωγὴ γλυκέος οἴνου (παράγεται ἐὰν μετὰ τὸν μεταγγισμὸν ῥίψῃ τις θερμὸν ὕδωρ μεμιγμένον διὰ σαχάρεως 15 ἐπὶ τοῖς 100 νὰ κλείσῃ καὶ πάλιν τὰ στέμφυλα (τσίπουρα).

Κολλάρισμα (ἢ νὰ ἀναμιγνύηται ὁ οἶνος μετά τινος κόλλας, ἥτις παρασκευάζεται ἢ ἐκ τῶν λευκωμάτων τῶν ὠῶν, ἢ ἐκ ζυλατίνης ἢ ἰχθυοκόλλας ἢ ἐξ αἵματος—ἡ κόλλα αὕτη ἔχει τὴν ἰδιότητα, ὅταν ἔρχηται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ οἰνοπνεύματος νὰ πήγνυται καὶ νὰ παρασύρῃ καταπίπτουσα ὅλας τὰς ξένας οὐσίας τοῦ οἴνου, αἱ ὁποῖαι καθιστῶσιν αὐτὸν θολόν. (ὡὰ πρόσφατα).

Εἴδη οἴνων—λευκὸς—μαῦρος ἢ ἐρυθρὸς ριτινίτης= τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα τοῦ οἴνου ὀφείλεται εἰς τὴν ὕλην τὴν χρωματιστὴν τὴν περιεχομένην εἰς τὸ δέρμα τῆς ραγὸς (ρόγας)· ὁ λευκὸς προέρχεται ἐκ τῶν λευκῶν σταφυλῶν ἢ ἐκ τῶν μαύρων, πρὶν ἢ κλεισθῶσιν ἐντὸς κάδων—ὁ ριτινώδης ἐκ τῆς ἀναμίξεως τῆς ριτίνης νπεύκας—ριτινώδη δένδρα)—Καθαριότης ἀγγείων. Ἀ-(άγκη ταῦτα νὰ εἶνε νέα ἢ τεθειωμένα διὰ θρυαλλίδος.

Παρατηρήσεις καὶ πειράματα.

Δείξατε διάφορα εἴδη σταφυλῶν.

Δείξατε ἰχνογραφήματα παριστῶντα τρυγητόν.

Δείξατε ἀφρὸν ζύθου, ἢ ζύμην ἀρτοποιείου.

Ἀναζύμωσις. — Κατὰ τὴν παραμονὴν τοῦ μαθήματος ἐκτελέσατε τὸ ἑξῆς πείραμα· Εἴς τινα συνήθη φιάλην εἰσαγάγετε 200 γρ. (ὀρ. 70 περ.) χυμοῦ σταφυλῆς· 6—7 γρ. ἀφροῦ ζύθου ἢ βῶλον ζύμης ἀρτοποιοῦ· ἀναμίξατε καλῶς αὐτὰ καὶ κλείσατε καλῶς τὴν φιάλην· τὴν ἐπαύριον μετὰ τὴν ἀναζύμωσιν θὰ μετατραπῇ τὸ περιεχόμενον εἰς οἶνον. [2]

[1] Βλέπε οἰνοποιΐαν Σπετσιέρη σελ. 63. Ἐάν τις πάθῃ ἐξ ἀσφυξίας· ἀνάγκη νὰ ἐκτίθηται ἐν πρώτοις εἰς καθαρὸν ἀέρα ὑπτίως μὲ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στῆθος ὀλίγον τι ὑψηλότερον τοῦ ἄλλου σώματος· ραντίσας δι' ὕδατος ψυχροῦ νὰ γίνωσι μὲ ὀλίγον ὄξος καὶ ἐντρίξεις.

2. Ἀπαραίτητον θεωροῦμεν τὸ θερμόμετρον δι' ἕκαστον σχολεῖον εἴτε ἀγροτικὸν εἴτε ἀστικόν.

Δείξατε ἐξ αὐτοῦ 1) πῶς ἡ ἐνυπάρχουσα σάχαρις ἐν τῷ γλεύκει μετεσχηματίσθη εἰς οἰνόπνευμα· πῶς τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἐξέλιπεν· ἐὰν ἔχητε τοὺς σωλῆνας καὶ τὰ μέσα ὑποδείξατε ἰδιαιτέρως τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ.

Χρῶμα τοῦ οἴνου. — Ἐξαγάγετε τὸν χυμὸν τῆς μαύρης σταφυλῆς· δείξατε ὅτι δὲν εἶνε χρωματισμένος· ἀφαιρέσατε τὸ δέρμα καὶ ἐμβάψατε αὐτὸ εἰς ὕδωρ περιέχον οἰνόπνευμα 15—20 ἐπὶ τοῖς 100· θὰ λάβῃ χρῶμα ὑπέρυθρον μὲ ὀλίγας στιγμάς.

Δείξατε θρυαλλίδα τεθειωμένην· ἀνάψατε αὐτήν. —Δείξατε ζελατίνην ἐὰν ἔχητε. — Ὑποδείξατε τὰ καλὰ τῆς ἐργασίας· τὸν πλοῦτον· τὴν οἰκονομίαν· ὑποδείξατε ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἡ οἰνοποιΐα εἶνε τὸ καλλίτερον προϊόν.

Ἐπισκεφθῆτε ζυθοποιεῖον μετὰ τῶν μαθητῶν ἐὰν ὑπάρχῃ· ἐργοστάσιον οἰνοπνεύματος.

Δείξατε τὰ διάφορα εἴδη τῶν οἰνοπνευμάτων. — Ζητεῖτε καὶ παρὰ τῶν γονέων πληροφορίας.

ΠΟΙΚΙΛΑ

— Ἡ προσευχὴ, λέγει τις τῶν νεωτέρων παιδαγωγῶν, ὅτι ἔχει τοιαύτην ὠφέλειαν διὰ τὴν ψυχὴν, οἷαν τὸ πότισμα εἰς τὰ ἄνθη,διότι ὅπως αὐτὰ ἄνευ τοῦ ποτισμοῦ μαραίνονται, ξηραίνονται καὶ καταστρέφονται, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἄνευ προσευχῆς· (Σημειωτέον ὅτι τοῦτο ὁ διδάσκαλος τῆς κωμοπόλεως μας, ὅστις οὔτε Ἑρβαρτιανὰ στάδια ἐγνώριζεν, οὔτε *τὴν νέαν μέθοδον*!! ἀλλ' ἦτο πρότυπον χριστιανοῦ, ἀληθὴς πολίτης καὶ εὐσυνείδητος ἄνθρωπος, πολλάκις μᾶς τὸ ἔλεγεν, ὥστε βαθύτατα εἶχεν ἐγχαραχθῆ εἰς τὴν μνήμην μου ὅτι πρό τινων ἡμερῶν ἀνεμνήσθην ἀναγνοὺς αὐτὸ εἴς τινα ξένην παιδαγωγικὴν ἐφημερίδα ὡς σκέψιν σοφήν. (Καταληπτὴν διὰ παῖδας).

Ἡ ἀρίστη διδασκαλία δύναται νὰ ἀποδῇ ἄκαρπος, ὅταν τὸ σχολεῖον εἶνε ἀκατάλληλον· σήμερον μάλιστα ὑπὸ τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας λειτουργοῦσι ταῦτα ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἀπαραίτητος ὅρος εἶνε νὰ εἶνε ὅσον τὸ δυνατὸν εὐρυχωρότερα,εὐαερότατα καὶ μεσημβρινά. Ὁ ἀὴρ εἶνε ἐκεῖνος, ὅστις ζωογονῶν καθιστᾷ καὶ τὴν ἀντίληψιν ζωηροτάτην. Ὑπὸ δὲ τὴν πνιγερὰν ἀτμόσφαιραν δύνανται νὰ ἀμβλυνθῶσιν οἵ τε διδάσκαλοι καὶ οἱ μαθηταί. Φαντάσθητε νὰ σᾶς κλείσουν ἐπὶ δύο ὥρας κατὰ σειρὰν εἰς στενώτατον δωμάτιον,ὅπερ περιέχῃ 70 καὶ 80 ἄλλους ἀνθρώπους· μὲ τί ὄρεξιν θὰ διαμείνητε; Ἀλλὰ τὰ δυστυχῆ ἐκεῖνα πλάσματα, τῶν ὁποίων ὁ ὀργανισμὸς εἶνε πολὺ ἀσθενέστερος τῶν ἰδικῶν μας, τί δύνανται νὰ πάθωσι ἓξ καὶ ἑπτὰ ὥρας καθ' ἑκάστην ἐργαζόμενα ἐντὸς αἰθουσῶν, αἵτινες ἑστίαι μολυσμάτων μᾶλλον εἶνε, ἢ αἴθουσαι σχολείων; Ὑπὸ ποίου σεβασμοῦ θὰ καταληφθῇ ὁ παῖς εἰσερχόμενος εἰς μίαν σκοτεινοτάτην καὶ βρωμερὰν αἴθουσαν καὶ ἀναπνέων πάντοτε τὸ ἀνθρακικὸν ἐκεῖνο ὀξύ; Δυστυχῶς τὰ πλεῖστα τῶν ἐνταῦθα σχολείων ἥκιστα εἶνε κατάλληλα. Ὁποίαν δὲ ἰδέαν περὶ τοῦ ὅλου Ἔθνους ἡμῶν θὰ σχηματίσῃ ξένος τις ἐρχόμενος ἐνταῦθα καὶ ἐπισκεπτόμενος τὴν Θ. φέρ' εἰπεῖν δημοτικὴν σχολὴν

τὴν πλησιεστέραν πρὸς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Μαναστηρίου; Ὤ! σᾶς βεβαιῶ, ἐπειδὴ πλέον ὁ πεπολιτισμένος κόσμος κρίνει τὸν βαθμὸν τοῦ ἐκπολιτισμοῦ ἔθνους τινὸς ἐκ τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως, θὰ συγκαταριθμήσῃ ἡμᾶς, ἐὰν μερικῶς κρίνῃ τὸ πρᾶγμα, μεταξὺ τῶν βαρβάρων σχεδόν. Κατέχεται ἀληθῶς ὑπὸ λύπης ὁ ἐπισκεπτόμενος τοιαῦτα σχολεῖα, ὧν τὴν περιγραφὴν ἀδυνατοῦμεν νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας εἰς οὓς λέγομεν.—Ἔρχου καὶ ἴδε μεθ' ἡμῶν—καὶ τότε πᾶς τις θὰ πεισθῇ, ὅτι οἱ νάρθηκες τῶν πατέρων ἡμῶν εἶνε χιλιάκις προτιμότεροι τοιούτων σχολείων, ἢ μᾶλλον εἱρκτῶν ἐλεεινῶν, εἰς ἃς κατεδικάσθη νὰ φθείρηται ὁ μικρὸς οὗτος κόσμος τῶν ἀγγέλων, ὅστις μετατρέπεται εἰς κόσμον τῶν δαιμόνων. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ θέμα τοῦτο εἶνε τόσον ἐνδιαφέρον, ὅσον καὶ σπουδαῖον, ἐπιφυλασσόμεθα βραδύτερον νὰ ἀναπτύξωμεν ἐν λεπτομερείᾳ τοῦτο, περιγράφοντες πρότυπα δημοτικῶν σχολείων εὐρωπαϊκῶν καὶ συγκρίνοντες αὐτὰ πρὸς τὰ ἡμέτερα. Τοῦτο μόνον λέγομεν ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ὑγιεινῆς τῶν σχολείων παραμελεῖται καὶ εἰς αὐτὰ τὰ θεωρούμενα πρότυπα.

— Ἡ «Παιδεία» δημοσίᾳ ἀπονέμει καὶ αὖθις τὰς εὐχαριστίας εἰς τὸ ἐρίτιμον φύλλον τῆς «Ἀκροπόλεως», ἥτις τόσον ἐκθύμως ὑπεστήριξεν αὐτήν. Ἐπειδὴ δὲ αἱ κρίσεις αὐτῆς εἶνε παρεμφερεῖς πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν τοῦ περιοδικοῦ ἡμῶν, ἀναδημοσιεύομεν αὐτάς. «Εἴδαμεν ἐπὶ τέλους καὶ ἓν περιοδικὸν ὡς ἄνθος πλῆρες ζωῆς, γεμᾶτον χυμῶν καὶ ἀρώματος εἰς τὴν Σαχάραν αὐτὴν τῶν ἀκανθῶν καὶ τῶν τριβόλων τοῦ πνευματικοῦ ἀγροῦ μας. Τὴν «Παιδείαν» διὰ τοὺς διδασκάλους καὶ διὰ τοὺς μαθητάς, τὴν ὁποίαν ἐκδίδει ὁ κ. Ἰωαννίδης. Τὸν συγχαίρομεν. Ἂς πνεύσῃ καὶ ὀλίγος ἀὴρ ἐκ τοῦ πραγματικοῦ κόσμου, ἐκ τοῦ βασιλείου τῆς ζωῆς, εἰς τὸ βασίλειον αὐτὸ τῶν μουμιῶν τῆς γραμματικῆς, εἰς τὸ βασίλειον τῶν νεκρῶν καὶ ἀψύχων γραμμάτων καὶ κανόνων. Εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἀληθῶς καρποφοροῦσι τὰ σπέρματα τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς προόδου τῶν κοινωνιῶν, ὅταν οἱ διδάσκαλοι εἶνε ἱκανοί, τὰ σπέρματα αὐτὰ νὰ τὰ μεταβάλωσιν εἰς ἰδέας, εἰς γνώσεις, εἰς νεῦρα πνευματικὰ καὶ πρακτικὰ τῶν μαθητῶν. Ὅταν κατανοηθῇ ὑπ' αὐτῶν ὅτι τὰ γράμματα δὲν εἶνε ἀνόητός τις στολισμός, δὲν εἶνε ἄσκοπός τις ἀπώλεια χρόνου, ἀλλ' ἐφόδιον ἄμεσον διὰ τὸν πρακτικὸν βίον. Μόνον ἐὰν πλήρης ἁρμονία τοιαύτη ἐπιτυγχάνεται, ἔχουσι λόγον ὑπάρξεως τὰ σχολεῖα καὶ οἱ διδάσκαλοι.

— Ὡσαύτως θερμότατα εὐχαριστεῖ ἡ «Παιδεία» καὶ τὸν διαπρεπῆ ἐπιθεωρητὴν Κεφαλληνίας κ. Γ. Μπουκουβάλαν γράφοντα ὡς ἑξῆς:

Μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως ἀναγινώσκω τὰ φύλλα τοῦ παρ' ὑμῖν ἐκδιδομένου περιοδικοῦ· διότι πλὴν τῆς ποικίλης ἐπιστημονικῆς ὕλης, ἣν εἰς αὐτὰ ἐγκατασπείρετε, ἡ δημοσίευσις ὑποδειγμάτων διδασκαλίας τῶν διαφόρων μαθημάτων εἶνε ἐπικούρημα σπουδαιότατον εἰς τοὺς διδασκάλους μας.

Καὶ ἐπειδὴ ἐπιθυμῶ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως τοιαῦτα φύλλα νὰ ἐξασφαλίσωσιν ἐν τῷ μέλλοντι τὴν ἔκδοσίν των, προτείνω ὑμῖν γνώμην τινά, ἣν δύνασθε, συνεννοούμενος καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν συναδέλφων μου, νὰ καλλιεργήσητε.

Κατὰ τὴν αὐτόθι διατριβὴν τῶν ἐπιθεωρητῶν κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος σκέψις ἐγένετο ὑπ' αὐτῶν περὶ ἐκδόσεως περιοδικοῦ, ὅπερ νὰ εἶνε ὄργανον ἀποκλειστικῶς τῶν ἐπιθεωρητῶν, ἐξυπηρετοῦν τὰς ὑπηρεσιακὰς αὐτῶν ἀνάγκας καὶ φέρον εἰς ἐπικοινωνίαν αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους, ἐξ ἧς δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἑνότης, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἐπιθεωρητικῆς ἐργασίας· ὄργανον λοιπὸν τοιοῦτον φρονῶ ὅτι δύναται νὰ ἀποβῇ τὸ ὑμέτερον ἀξιόλογον περιοδικόν, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς ἐκθύμου τῶν ἐπιθεωρητῶν ὑποστηρίξεως θὰ δυνηθῇ καὶ τὰς σελίδας του νὰ πολλαπλασιάσῃ καὶ συνεργάτας νὰ ἀποκτήσῃ πλὴν ἄλλων καὶ τοὺς ἐγγύθεν ἀντιλαμβανομένους τῶν ἀναγκῶν τῆς παρ' ἡμῖν Δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, εἰς τὴν ὁποίαν πολυτίμους, τοιοῦτον καθιστάμενον, θὰ παράσχῃ ὑπηρεσίας.

Ἀναμένων ἀπάντησιν εἰς τὴν προτεινομένην ταύτην γνώμην μου παρακαλῶ νά μοι ἀποστείλητε εἴκοσι πέντε φύλλα οἱουδήποτε ἀριθμοῦ, ἵνα συστήσω αὐτὸ εἰς τοὺς ἐν τοῖς νομοῖς Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου διδασκάλους . . . . . .

Μετὰ πολλῆς ὑπολήψεως

Γ. Α. Μπουκουβάλας.

— Γενομένων τῇ 12ῃ Ἰανουαρίου τῶν ἀρχαιρεσιῶν τοῦ Συνδέσμου τῶν Ἑλλήνων Δημοδιδασκάλων ἐξελέγησαν πρόεδρος μὲν πανψηφεὶ ὁ κ. Β. Μπουκλάκος, ἀντιπρόεδρος δὲ ὁ κ. Γ. Βασιλάκης, γραμματεὺς ὁ κ. Κ. Καρατζίνας, ταμίας ὁ κ. Ἀθ. Ἀποστολίδης, σύμβουλοι δὲ οἱ κ. κ. Ἰ. Μαχαίρας, Δ. Κουτσουλόπουλος καὶ Γ. Κωνσταντινίδης. Περὶ τοῦ συλλόγου τούτου θὰ ἐπανέλθωμεν.

Εἰς τὴν 47 σελ. α' στηλ. στ. 38 παρεισέφρησε τυπογραφικόν τι λάθος, ὅπερ καταστρέφει τὴν ἔννοιαν· δορ. *ἐπιστεγάσωσιν* ἀντὶ *ἐπισκευάσωσι*.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Τῷ Σεβασμ. μητροπολίτῃ Κερυνίας κ. Κυριλ. Συνδρομὴν ὑμῶν λαβόντες ἀπεστείλαμεν φύλλα καὶ ἀγγελίας· ἔχομεν δὲ ἐλπίδος ὅτι καὶ ἡ Ὑμετ. Σεβασμ. θὰ θεωρήσῃ τὴν «Παιδείαν» ἀνταξίαν ὑποστηρίξεως.—Ἀργαστόλιον ἀξ. κ. Μποκουβ. συνδρομὴν ὑμῶν ὡσαύτως ἐλάβομεν· ἐπέμψαμεν ζητηθέντα φυλ. 25 ἐκ τοῦ προτελευταίου ἀριθ. ὑπερβαλόντως δὲ εὐχαριστοῦντες ὑμᾶς ἀποδεχόμεθα ὅτι προτείνετε· ἀκριβῶς καὶ ἡμεῖς τοῦτο διακαῶς ἐπιθυμοῦντες δὲν ἐπαύσαμεν προτείνοντες αὐτὸ εἰς τοὺς συναδ. ὑμῶν. Εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συναδέλφων ὑμῶν συμμεριζόμενοι τῆς γνώμης ὑμῶν ταύτης θὰ ἀναλάβωσι τὴν ὑπρστήριξιν τῆς «Παιδείας» καθιστῶντες αὐτὴν γνωστὴν καὶ εἰς τὸ προσωπικὸν αὐτῶν. Θερμοτάτας ὡσαύτως εὐχαριστίας ἀπονέμει καὶ τῷ ἐπιθεωρητῇ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, κ. Θ. Μιχαλοπούλῳ ἀναλαβόντι τὴν ὑποστήριξιν τῆς «Παιδείας». Τῶν ἀποστειλάντων ἐπὶ συστάσει αἱ συνδρομαὶ ἐλήφθησαν.

— Ἀμπελάκια· κ. Ἠλ. Παπαμ. ἐποστολὴν καὶ συνδρομ. ἐλάβομεν σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ ἔνθερμα εὐχαριστήρια· διὰ τῆς ἐπιμονῆς καὶ ἐπιμελείας σας εἰς τὸ ἔργον δύνασθε καὶ σεῖς νὰ ἀποβῆτε δεινότερος. — Κέα κ. Δια. ἐπιστολὴν καὶ συνδρ. ὡσαύτως ἐλάβομεν· εὐχαριστοῦμεν· προσπαθεῖτε ὅσον τὸ δυνατὸν πρακτικώτεροι καὶ θετικώτεροι νὰ εἶσθε.—Τῶν λαμβανόντων ἀπόδειξιν τὰ ὀνόματα δὲν καταχωρίζονται.

Τύποις Ἰωάννου Νικολαΐδου